

Ekonomické vzdělání
na **dobré adrese**

Oponentský posudek doktorské disertační práce

Název disertační práce: Vývoj B2C e-commerce v České republice a komparace se zeměmi EU

Autor práce: Ing. Hana Kunešová
Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická

Autor posudku: doc. Ing. Lenka Fojtíková, Ph.D.
VŠB-TU Ostrava, Ekonomická fakulta, Katedra evropské integrace

Téma předložené disertační práce nazvané *Vývoj B2C e-commerce v České republice a komparace se zeměmi EU* lze označit za velmi aktuální a významné s ohledem na rychlý rozvoj informačních a komunikačních technologií, který podporuje nové formy obchodování a ovlivňuje různé fáze výrobního procesu. Přestože se jedná o téma společensky významné z hlediska budoucího vývoje světové ekonomiky a způsobu obchodování, problematika elektronického obchodování zatím nepatří k nejvyhledávanějším tématům vědeckého zkoumání v ČR. Předložená doktorská disertační práce je zaměřena na problematiku elektronického obchodování probíhající mezi podnikatelskými subjekty a spotřebiteli v ČR a svým komplexním přístupem a úrovní zpracování významným způsobem přispívá k rozvoji dosavadního poznání v této oblasti.

Předložená disertační práce má logickou strukturu a obsahuje veškeré náležitosti vědeckého textu. V úvodu práce jsou vymezeny cíle, výzkumné otázky, metodika výzkumu i způsob, jakým autorka pracovala se zdroji. V dalších částech práce jsou nejprve vymezena teoretická východiska, na něž navazuje empirická část práce. Disertační práce je zpracována na 227 stranách, včetně 13 příloh označených písmeny A-M. Doktorská disertační práce je napsána srozumitelně, veškeré pojmy a postupy jsou vhodně okomentovány. Jazyková úroveň práce je na dobré úrovni. Drobné gramatické chyby, které se v textu ojediněle vyskytují, nemají zásadní vliv na obsah a úroveň textu. Celkově lze konstatovat, že předložená doktorská disertační práce je přehledná, zahrnuje řadu tabulek a grafů, některé z nich jsou součástí přílohy. Grafická úprava tabulek a grafů je na vysoké úrovni a přispívá k lepšímu porozumění textu. Ačkoliv jsou tabulky a grafy řádně a systematicky označeny, číslování grafického aparátu, které obsahuje i číslo kapitoly, v nichž se vyskytují (např. 1.1 apod.), je možno označit ještě za přehlednější a častější způsob označování. Avšak způsob, který zvolila autorka ve své práci, je jedním z možných přístupů a nemá vliv na obsah informací, které jsou v těchto grafických aparátech zaznamenány.

Autorka práce si stanovila čtyři cíle, které uvedla v úvodu práce. Jednotlivé cíle jsou jasně formulovány, avšak je třeba zvážit, zda analýza (viz cíl 1) je cílem či spíše nástrojem, resp. vědeckou metodou používanou k dosažení stanoveného cíle. Stanovené cíle mají logickou skladbu; od nižší úrovně poznání zahrnující elektronické obchodování v ČR, přechází autorka ve svém výzkumu na úroveň vyšší, tj. Evropskou unii. Zatímco první dva cíle mapují podmínky a faktory B2C e-commerce v ČR a EU, následující dva cíle směřují do empirické části práce. V návaznosti na stanovené cíle, autorka uvádí výzkumné otázky, které rozděluje na obecné a specifické. Formulace výzkumných otázek je v souladu se stanovenými cíli, jejich řazení odpovídá struktuře práce a formulace je srozumitelná. Tento metodologický přístup vypovídá o vysoké úrovni pečlivosti a preciznosti s jakou byla předložena práce zpracována. Cíle, které si autorka disertační práce stanovila, byly splněny a výzkumné otázky byly zodpovězeny.

Splnění cílů v oblasti empirického výzkumu bylo dosaženo za použití vybraných metod vícekriteriálního hodnocení variant, tj. metody pořadí, metody váženého součtu (*Weighted Sum Approach*) a metody vzdálenosti od fiktivního objektu (*Techniques for Preference by Similarity to the Ideal Solution*). Pro stanovení preferencí hodnotících kritérií autorka práce použila bodovací metodu v týmu expertů. Metodika výzkumu byla vhodně zvolena s ohledem na stanovené cíle. Veškeré výpočty jsou v textu zaznamenány v tabulkách a grafech a jsou vhodně okomentovány. Výzkum v oblasti komparace B2C e-commerce v členských zemích EU byl rozdělen do dvou částí, ve kterých autorka analyzovala připravenost a využívání B2C e-commerce v členských zemích EU.

Ve vztahu ke stanoveným cílům si autorka práce stanovila čtyři výchozí hypotézy a byla testována platnost dvou tvrzení. Platnost tvrzení byla ověřena prostřednictvím vybraných metod vícekriteriálního hodnocení variant, testování platnosti hypotéz bylo provedeno za použití Spearmanova koeficientu pořadové korelace. Výsledky provedených analýz potvrdily platnost tvrzení č. 1, tzn., že se ČR nachází na 13. až 15. pozici mezi členskými zeměmi EU v oblasti připravenosti k B2C e-commerce. Tvrzení č. 2 nebylo provedenou analýzou potvrzeno, neboť ČR se na základě provedených výpočtů umístila na 10., resp. 11. pozici (dle zvolené metody výpočtu) v EU ve využívání B2C e-commerce. Stanovené hypotézy byly potvrzeny, statistické testování potvrdilo korelaci mezi připraveností členské země EU k B2C e-commerce a dobou členství v EU (H1), mezi připraveností členské země EU k B2C e-commerce a ekonomickou úrovní země (H2), mezi připraveností uvedených zemí k B2C e-commerce a jeho využíváním (H3) a využívání elektronického obchodování v závislosti na ekonomické úrovni země (H4). Empirická část práce byla zpracována na základě relevantních dat, vhodnou metodikou vycházející z vybraných statistických metod v rozsahu více jak 50 stran a dalších příloh.

Výsledky předložené doktorské disertační práce jsou přínosné pro akademickou sféru, neboť přinášejí ucelený, komplexně pojatý materiál o vývoji, úrovni a srovnání elektronického obchodování v ČR a dalších členských zemích EU a motivují akademickou obec k dalšímu výzkumu v této, v ČR zatím nepříliš probádané oblasti. Výsledky provedených analýz mohou být také prezentovány studentům při výuce předmětů, zaměřených zejména na zahraniční obchod, vnitřní trh EU a marketing. Identifikace příležitostí a hrozeb pro další vývoj B2C e-commerce může být zdrojem cenných informací i pro podnikatelské subjekty, jež rozvíjejí svou činnost v oblasti elektronického obchodování.

Obsah disertační práce, její teoretická, ale i empirická část potvrzují, že autorka předložené práce shromáždila a nastudovala značnou část literatury a jiných zdrojů týkající se elektronického obchodování, a že se v dané oblasti velmi dobře orientuje. Seznam použitých zdrojů je zpracován na více jak 17 stranách a obsahuje knižní publikace, vědecké články, odborné studie a dokumenty vydávané vybranými mezinárodními organizacemi. Veškeré použité zdroje jsou v textu citovány podle normy APA. Vlastní publikační činnost autorky disertační práce, která byla realizována v průběhu doktorského studia a je zaměřena na problematiku elektronického obchodování, obsahuje 4 tituly, z nichž tři jsou zaznamenány ve světových databázích Web of Science nebo Scopus. Celkově je však publikační činnost autorky disertační práce rozsáhlejší a tematicky rozmanitější. Odborné texty byly publikovány ve sbornících z vědeckých konferencí, odborných časopisech, učebnicích a skriptech. Tematické zaměření jednotlivých publikačních výstupů směřuje do oblasti světové ekonomiky.

Elektronické obchodování přináší nové možnosti a způsoby obchodování či podnikání probíhající za hranicemi jednoho státu. Na druhou stranu e-commerce s sebou přináší i určitá rizika, která jsou spojena s kybernetickými útoky. To vytváří nové výzvy pro obchodní *governance*. Regulace obchodu prováděná na státní (lokální) úrovni, může být v prostředí globálních hodnotových řetězců méně účinná, než regulace prováděná na globální úrovni. Navrhují, aby v rámci obhajoby autorka disertační práce reagovala na otázky „Jak na tyto výzvy reaguje Světová obchodní organizace, jejíž principy obchodování jsou založeny na tradičním modelu obchodování?“ a „Jaká opatření jsou v současné době přijímána na úrovni EU ve snaze zabránit kybernetickým útokům?“

Protože obsah práce splňuje požadavky kladené na doktorskou disertační práci, samotná práce je kvalitní a autorka zde prokázala potřebné znalosti v daném oboru a schopnost vědecky pracovat, což dokazuje mj. i prezentovaná publikační činnost, hodnotím tuto doktorskou práci kladně a **doporučuji tuto doktorskou práci k obhajobě**. V případě úspěšné obhajoby navrhuji, aby byl Ing. Haně Kunešové udělen titul **doktor** (PhD.) v oboru Podniková ekonomika a management.

V Ostravě dne 10. 10. 2017

Doc. Ing. Lenka Fojtíková, Ph.D.
VŠB-TU Ostrava, Ekonomická fakulta